

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova

I.P. Colegiul „Julia Hasdeu” din Cahul

”Aprob”

Directorul IP Colegiul „Julia Hasdeu” din Cahul

Tataru Gheorghe

Programa
Pentru examenul de calificare
Psihologie și Sociologie
Nivelul 4 al CNC

Specialitatea: 92310 Asistența socială

Calificarea: Lucrător social

Cahul 2022

Programa a fost elaborată în baza următoarelor documente:

- *Standard de pregătire profesională* Calificarea: Lucrător social aprobat de Ministerul Educației al Republicii Moldova Nr.de înregistrare SC -92/16, august 2016.
- *Anexa la Ordinul nr. 1202 din 07.08.2018* cu privire la corelarea profilului și a specialităților incluse în nomenclatorul specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ mediu de specialitate.
- *Planul de învățământ* al specialității 92310, Asistență Socială, calificarea Lucrător social, 2016.

Autori:

Ianocoglo Margareta, grad didactic I, Colegiul „Iulia Hasdeu” din Cahul

Usatfi Emilia, grad didactic superior, Colegiul „Mihai Eminescu” din Soroca

Dobrov Victoria, grad didactic I, Colegiul „Vasile Lupu” din Orhei

Tremasov Marina, grad didactic II, Colegiul „Alexei Mateevici” din Chișinău

Aprobat de:

Consiliul metodic-științific IP Colegiul „Iulia Hasdeu” din Cahul

Proces - verbal nr. 03 din 03 mai 2022

Recenzent:

Zbîrciog Tatiana, grad didactic superior, Colegiul „Iulia Hasdeu” din Cahul

Tocari Silvia, șef secție Protecția Copilului și Familiei, Direcția Generală Asistență Socială și Protecția Familiei Orhei

Adresa Programei în Internet:

<https://cihcahul.md/specialitati>

Cuprins

I. Preliminarii.....	4
II. Lista competențelor profesionale specifice.....	5
III. Obiective de evaluare. Atitudini specifice predominante	5
IV. Resurse necesare pentru desfășurarea examenului de calificare.....	12
V. Resurse didactice recomandate elevilor	12

I. Preliminarii

Conform standardului de pregătire profesională *Lucrătorul social* lucrează atât cu tinerii și copiii aflați în dificultate, cât și cu persoanele în etate și presupune o sferă largă de competențe pentru desfășurarea activității de asistență socială. El trebuie să își demonstreze competența sa în relaționarea cu beneficiarii, planificându-și în timp activitățile generale și specifice, având abilități de comunicare interpersonal și interactivă.

Lucrătorul social trebuie să știe să întocmească dosarul de caz, să elaboreze planul personalizat al copilului/tânărului. Totodată lucrătorul social trebuie să aibă abilități de evaluare și monitorizare a familiei copilului/tânărului. El se implică în problematica socială cu care se confruntă persoane, grupuri, comunități defavorizate în scopul ameliorării situației sociale.

Programa este destinată actanților programului de formare profesională 92310 *Asistență Socială*, cu durata de studii de 4 ani, care, prin intermediul examenului de calificare, își certifică competențele profesionale din domeniul vizat. Dreptul de a susține examenul de calificare îl au candidații care au finalizat integral programul de formare profesională și au situația academică încheiată, care, în conformitate cu Regulamentul de organizare și desfășurare a examenului de calificare, pot opta pentru susținerea unei probe de evaluare.

Proba de evaluare va fi elaborată în baza prezentei Programe, respectând principiile de bază ale evaluării: validitate, credibilitate, transparență, echitate și accesibilitate.

Proba de evaluare are menirea să demonstreze dobândirea de către elevi în perioada studiilor a competențelor relevante pentru calificarea respectivă în aspect de cunoștințe, abilități și atitudini.

Itemii de evaluare vor fi elaborați în concordanță cu obiectivele trasate, descris în acest Program, care îi va permite candidatul să-și etaleze competențele dobândite pe parcursul studiilor. Proba de evaluare teoretică și practică a programului de formare profesională 92310 *Asistență Socială, calificarea „Lucrător social”* se va desfășura în scris, asigurându-se respectarea accesibilității, echității și incluziunii.

II. Lista competențelor profesionale specifice

CPS 1. Cunoașterea fenomenelor psihice, a componentelor și trăsăturilor specifice umane, în scopul înțelegerii vieții subiective a omului.

CPS 2. Explicarea ideilor și faptelor psihologice.

CPS 3. Utilizarea noțiunilor specifice psihologiei vârstelor și dezvoltarea unui vocabular de specialitate.

CPS 4. Recunoașterea diferențelor individuale în construirea și manifestarea vieții psihice în mediul social, educațional și familial.

CPS 5. Utilizarea conceptelor, metodelor, principiilor de bază ale psihologiei sociale în domeniul său.

CPS 6. Aplicarea metodelor și tehnicilor de cercetare ale sociologiei în domeniul asistenței sociale.

CPS 7. Evaluarea problemelor psihosociale.

III. Obiective de evaluare. Atitudini specifice predominante

CPS 1. Cunoașterea fenomenelor psihice, a componentelor și trăsăturilor specifice umane, în scopul înțelegerii vieții subiective a omului.

Unități de competență	Obiective de evaluare	
	Candidatul va demonstra că posedă următoarele cunoștințe:	Candidatul va demonstra că posedă următoarele abilități:
UC.1. Interpretarea esenței psihicului-obiect de studiu al psihologiei.	C1. Psihicul ca obiect de studiu al psihologiei. C2. Esența și particularitățile psihicului. C3. Structura psihicului uman: conștiința și inconștiința. C4. Conținutul psihicului (procese, stări, însușiri).	A1. Descrierea esenței și a particularităților psihicului uman.. A2. Stabilirea componentelor structurale ale psihicului uman: conștiință și inconștiință. A3. Identificarea conținutului psihicului.

CPS 2. Explicarea ideilor și faptelor psihologice

Unități de competență	Obiective de evaluare	
	Candidatul va demonstra că posedă următoarele cunoștințe:	Candidatul va demonstra că posedă următoarele abilități:
UC.1. Definierea conceptelor de	C5. Noțiuni generale despre senzații.	A4. Utilizarea noțiunii de senzație sub forma identificării și definirii.

senzație și sensibilitate.	C6. Importanța senzațiilor în activitatea omului. C7.Felurile senzațiilor.	A5. Identificarea particularităților semnificative ale senzațiilor ca proces, în viața omului.. A6. Descrierea particularităților specifice a felurilor senzațiilor
UC.2.Ilustrarea prin exemple a proprietăților percepției.	C8. Noțiuni generale despre percepție. Proprietățile percepției. C9.Felurile percepției.	A7. Descrierea minuțioasă a noțiunii de percepție. A8. Identificarea particularităților specifice a felurilor percepției.
UC.3. Analiza conceptului de reprezentare.	C10. Noțiuni generale despre reprezentări. Funcțiile reprezentărilor. C11. Felurile reprezentărilor: -după analizatorul dominant -după gradul de generalizare a realității -după proveniență C12. Importanța reprezentărilor în viața și activitatea omului.	A9. Descrierea noțiunii de reprezentare și funcțiile specifice acesteia. A10. Stabilirea particularităților specifice a felurilor reprezentărilor. A11. Identificarea aportului în viața omului a reprezentărilor.
UC.4. Estimarea rolului memoriei pentru om.	C13. Procesele memoriei. C14. Felurile memoriei. C15. Importanța memoriei în viața și activitatea omului.	A12. Identificarea specificul proceselor, felurilor memoriei A13. Specificarea rolului memoriei în activitatea ființei umane.
UC.5. Specificarea felurilor imaginației	C16. Felurile imaginației: pasive și active, voluntară și involuntară. C17. Calitățile imaginative ale personalității: visarea și fantezia.	A14.Stabilirea particularităților specific a felurilor imaginației. A15. Aprecierea rolul în viața omului a calităților imaginative ale personalității.
UC.6. Exemplificarea felurilor de gândire.	C18. Operațiile gândirii. C19. Formele gândirii. C20. Felurile gândirii.	A16. Stabilirea particularităților specifice a operațiilor gândirii. A17.Characterizarea formelor și felurilor gândirii.
UC.7.Distingerea termenilor de limbă și limbaj.	C21.Noțiuni generale despre limbă și limbaj. C22. Funcțiile de bază ale limbii și limbajului. C23. Felurile limbajului/comunicării.	A18. Descrierea noțiunilor de limbă și limbaj. A19. Caracterizarea rolului funcțiilor de bază a limbii și limbajului. A20. Implementarea în activitatea profesională a felurilor limbajului/comunicării.

UC.8. Ilustrarea caracteristicilor actului volitiv prin exemple personale.	C24. Structura și fazele actului volitiv. C25. Calitățile volitive ale personalității. C26. Educarea și autoeducarea voinței.	A21. Descrierea structurii a fazelor actului volitiv. A22. Estimarea rolului calităților volitive ale personalității. A23. Identificarea modalităților optime de educare și autoeducare a voinței.
UC.9. Interpretarea factorilor ce influențează atenția.	C27. Funcțiile atenției: de orientare, concentrare, control. C28. Importanța atenției în viața și activitatea omului, în munca instructiv-educativă a asistentului social. C29. Felurile atenției: involuntară, postvoluntară, voluntară. C30. Proprietățile atenției: concentrarea, stabilitatea, volumul, distribuția, comutarea.	A24. Validarea importanței funcțiilor atenției în activitatea omului. A25. Aprecierea importanței atenției în viața și activitatea omului, în munca instructiv-educativă a asistentului social. A26. Descrierea felurilor atenției. A27. Identificarea modului de manifestare a proprietăților atenției.

CPS 3. Utilizarea noțiunilor specifice psihologiei vârstelor și dezvoltarea unui vocabular de specialitate

Unități de competență	Obiective de evaluare	
	Candidatul va demonstra că posedă următoarele cunoștințe:	Candidatul va demonstra că posedă următoarele abilități:
UC.1. Analiza legităților dezvoltării psihice.	C31. Periodizarea dezvoltării Psihice. C32. Crizele de vârstă - Noțiuni generale despre criză de vârstă. - Caracteristica perioadelor de criză în dezvoltarea ontogenetică a omului.	A28. Elucidarea mecanismului schimbării perioadelor de vârstă în dezvoltarea psihică a omului. A29. Utilizarea corectă a conceptului <i>criză de vârstă</i> .
UC.2. Determinarea specificului dezvoltării prenatale a copilului.	C33. Dezvoltarea timpurie a copilului- perioada prenatală. Probleme generale ale dezvoltării intrauterine. C34. Stadiile dezvoltării prenatale.	A30. Estimarea evoluției dezvoltării fătului în etapa prenatală pentru dezvoltarea psihicului în copilărie. A31. Identificarea factorilor care pot perturba evoluția normală a copilului în perioada prenatală.

<p>UC.3. Stabilirea de caracteristici specifice dezvoltării psihice a copilului în primul an de viață.</p>	<p>C35. Caracteristica psihologică a nou-născutului. Grupele de reflexe necondiționate și importanța lor în viața copilului. Trebuințele-forța motrică a dezvoltării psihice a nou născutului. C36. Dezvoltarea cognitivă. C37. Criza vârstei de un an.</p>	<p>A32. Aprecierea specificului reflexelor nou-născutului. A33. Analizarea dezvoltării psihomotorie a copilului în primul an de viață. A34. Propunerea de recomandări de depășire eficientă a crizei de un an.</p>
<p>UC4. Ilustrarea particularităților dezvoltării psihice a copilului antepreșcolar.</p>	<p>C38. Aspecte generale ale dezvoltării în copilăria antepreșcolară. C39. Dezvoltarea comunicării și limbajului. C40. Dezvoltarea proceselor cognitive: senzațiile, percepția, reprezentările, memoria, gândirea, imaginația. C41. Dezvoltarea afectivității. Calendarul expresivității emoționale; problematica atașamentului. C42. Criza independenței la copii de vârstă antepreșcolară.</p>	<p>A35. Analiza principalelor achiziții la vârsta antepreșcolară. A36. Analiza specificului comunicării cu adulții și comunicarea cu semenii a copiilor de vârstă antepreșcolară. A37. Aprecierea particularităților dezvoltării proceselor cognitive, afective a copilului antepreșcolar. A38. Identificarea efectelor crizei de independență în viața copilului antepreșcolar.</p>
<p>UC.5. Analiza caracteristicilor de dezvoltare psihică a copilului de vârstă preșcolară.</p>	<p>C43. Caracteristici generale ale vârstei preșcolare. Subetape ale vârstei. C44. Dezvoltarea psihică a preșcolarului. C45. Activitățile preșcolarului: jocul-activitate primordială, munca, învățarea. C46. Formarea personalității: -sfera motivațională -sfera emoțional-volitivă -conștiința de sine Formarea „EU”-lui social. C47. Criza psihologică la vârsta de 7 ani.</p>	<p>A39. Identificarea direcțiilor principale ale dezvoltării copiilor de la 3-6/7 ani A40. Aprecierea dezvoltării psihice a copilului prin activitatea de joc. A41. Distingerea celor mai importante achiziții la nivelul personalității preșcolarului. A42. Specificarea factorilor de bază care determină dezvoltarea conștiinței de sine.</p>

CPS 4. Recunoașterea diferențelor individuale în construirea și manifestarea vieții psihice în mediul social, educațional și familial

	Obiective de evaluare
--	------------------------------

Unități de competență	Candidatul va demonstra că posedă următoarele cunoștințe:	Candidatul va demonstra că posedă următoarele abilități:
UC1. Determinarea specificului dezvoltării psihice la elevii de vârstă școlară mică.	C48. Debutul școlar. C49. Dezvoltarea sferei cognitive la vârsta școlară mică. C50. Dezvoltarea personalității elevului de vârstă școlară mică.	A43 .Identificarea specificului adaptării elevilor la activitatea școlii. A44. Determinarea specificului dezvoltării sferei cognitive la elevii de vârstă școlară mică.
UC2. Analiza dezvoltării psihice a adolescentului.	C51. Caracteristica generală a adolescenței. C52. Dezvoltarea sferei cognitive a preadolescentului. C53. Personalitatea adolescentului C54. Comunicarea și relațiile adolescentului cu adulții și cu semenii. C55. Autodeterminarea profesională în adolescență.	A45. Determinarea specificului dezvoltării psihice în preadolescență. A46. Identificarea particularităților relațiilor adolescentului cu semenii și cu adulții. A47. Analiza factorilor care pot perturba dezvoltarea personalității adolescentului. A48. Elaborarea de recomandări față de comportamentul, starea fizică și starea psihică a adolescentului.
UC.3. Evidențierea direcțiilor principale în dezvoltarea psihică a omului în perioadele tinereții.	C56.Caracteristica dezvoltării în perioada tinereții. C57.Schimbările în sfera cognitive în perioada tinereții. C58.Formarea identității la tineri. C59.Reorientări la valori în perioada tinereții. C60.Integrarea socială a tânărului. C61.Familia și dezvoltarea familială a tânărului.	A49. Identificarea specificului dezvoltării vârstei tinere. A50.Evidențierea schimbărilor în sfera cognitivă în perioada tinereții A51.Identificarea valorilor și specificul dezvoltării morale a tinerilor.
UC.5.Stabilirea caracteristicilor psihice a omului în perioada bătrâneții.	C62. Caracteristici a bătrâneții. C63. Stadiile perioadei de involuție C64. Aspecte biologice, patologice și psihosociale ale îmbătrânirii.. C65. Pensionarea. Teoria dezangajării sociale. C66. Vârșnicul și familia. C67. Aspecte legate de moarte	A52.Analiza specificului vârstei bătrâneții. A53. Identificarea aspectelor biologice, patologice și psihosociale ale îmbătrânirii. A54. Propunerea recetelor de soluționare a problemelor de integrare socială la vârsta bătrână. A55. Stabilirea caracteristicilor relațiilor bătrânului și familiei.

		<p>A56. Identificarea efectelor pensionării asupra atitudinii față de viață.</p> <p>A57. Propunerea sfaturilor familiei bătrânului pentru îmbunătățirea vieții interioare.</p>
--	--	--

CPS 5. Utilizarea conceptelor, metodelor, principiilor de bază ale psihologiei sociale în domeniul său.

Unități de competență	Obiective de evaluare	
	Candidatul va demonstra că posedă următoarele cunoștințe	Candidatul va demonstra că posedă următoarele abilități
UC1. Familiarizarea cu conceptele specifice domeniului psihologiei sociale.	C68. Psihologia socială ca știință.	<p>A58. Definierea conceptelor: individ; societate; psihologia socială.</p> <p>A59. Identificarea perioadelor de dezvoltare a psihologiei sociale ca știință și a marilor psihologi care contribuie la dezvoltarea acestei științe.</p>
	C69. Stereotipuri, prejudecăți și discriminare. Definiții și precizări conceptuale.	<p>A60. Explicarea funcționalității proceselor intergrup (stereotip prejudecată și discriminare).</p> <p>A61. Aplicarea metodelor practice de prevenire a discriminării.</p>
UC2. Stabilirea relației dintre concepte. Determinarea raportului.	<p>C70. Comportament prosocial.</p> <p>C71. Prietenia și Singurătatea.</p> <p>C72. Procese și fenomene de grup.</p>	<p>A62. Descrierea comportamentului prosocial și a teoriilor care le sunt atribuite.</p> <p>A63. Descrierea caracteristicilor esențiale ale prieteniei și singurătății.</p> <p>A64. Caracterizarea proceselor de grup: lenea socială și dezindividualizarea.</p>

CPS 6. Aplicarea metodelor și tehnicilor de cercetare ale sociologiei în domeniul asistenței sociale

Unități de competență	Obiective de evaluare	
	Candidatul va demonstra că posedă următoarele cunoștințe	Candidatul va demonstra că posedă următoarele abilități

UC1. Aplicarea corectă și consecventă a metodelor și tehnicilor de cercetare în funcție de problema socială cercetată.	C73. Metode și tehnici de cercetare sociologică. C74. Observația sociologică C75. Experimentul social C76. Analiza documentară C77. Ancheta socială	A65. Selectarea și descrierea celor mai importante metode de cercetare ale sociologiei ca metodă de lucru.
UC2. Cunoașterea și respectarea etapelor cercetării sociologice în elaborarea designului cercetării.	C78. Tehnica anchetei sociale prin chestionar C79. Tehnica interviului sociologic C80. Focus grupul C81. Metoda sociometrică de cercetare a grupurilor mici. C82. Strategii de constituire a eșantioanelor statistice.	A66. Determinarea avantajelor și dezavantajelor metodelor și tehnicilor de cercetare sociologică.

CPS 7. Evaluarea problemelor psihosociale.

Unități de competență	Obiective de evaluare	
	Candidatul va demonstra că posedă următoarele cunoștințe	Candidatul va demonstra că posedă următoarele abilități
UC1. Stabilirea relației dintre conceptul de construcție socială, cogniție socială, atribuire și atitudine.	C83. Construcția socială a personalității C84. Cogniția socială a personalității. C85. Atribuirea și atitudinea	A67. Identificarea și caracterizarea determinanților interni/sociali ai personalității. A68. Determinarea rolului cogniției sociale în cadrul relațiilor sociale/interpersonale. A69. Interpretarea comportamentului social al indivizilor prin prisma atribuirii. A70. Identificarea modalităților de schimbare de atitudine.
UC2. Argumentarea și conștientizarea rolului dinamicii grupului în studierea proceselor de grup.	C86. Influența socială (Conformism; Influența minoritară; Obediența)	A71. Explicarea tipurilor distincte de influență socială ce pot apărea în cadrul grupurilor.
UC3. Identificarea corectă a fenomenelor sociale studiate în funcție de etica cercetării.	C87. Imaginea de sine și percepția ei socială. C88. Etica cercetării și nivelurile de analiză.	A72. Analiza personalității individului din perspectiva imaginii de sine și percepției sociale. A73. Determinarea erorilor cunoașterii celui alt din prisma manifestărilor psihosociale.

		A74. Elaborarea consimțământului în cadrul aplicării metodelor de cercetare.
UC4. Argumentarea și conștientizarea rolului dinamicii grupului în studierea proceselor de grup.	C89. Grupul în psihologia socială.	A75. Analiza radiografiei grupului social de apartenență din perspectiva tipurilor de grup; dimensiunilor și funcțiilor grupului.

Atitudini specifice predominante de care trebuie să dea dovadă candidatul:

- Atenție și concentrare în procesul de executare a sarcinilor de lucru.
- Elemente de creativitate în executarea sarcinilor de lucru.
- Corectitudinea și coerența limbajului specific specialității.

IV. Resurse necesare pentru desfășurarea examenului de calificare

Rechizite și materiale premise: test, pix de culoare albastră.

V. Resurse didactice recomandate elevilor

1. Bocancea G., Neamțu Elemente de asistență socială- Iași: Polirom,1999
2. Bulgaru M., Aspecte teoretice și practice ale asistenței sociale, Chișinău,2003.
3. Bulgaru M. Asistența socială. Fundamente teoretice și practice, Chișinău, 2009.
4. Bulgaru M Asistența Socială Ghid de studii Gh.; CEP USM, 2010
5. Cojocaru Șt. Proiectul de intervenție în asistența socială, Iași, 2006.
6. Cojocaru Ș . Metode apreciative în asistența socială, Iași, 2005
7. Iluț P. Abordarea calitativă a socioumanului, Iași, 1997.
8. Miftode V. Fundamente ale asistenței sociale, București,1999
9. Miftode V. Teorie și metode în asistența socială: elemente introductive, Iași, 1994
10. Miley K.K. Practica asistenței sociale, Iași, 2006
11. Neamțu G (coord.). Tratat de asistență socială, Iași; Polirom. 2003
12. Stănulescu E.. Sociologia educației familiale, Iași, 2002.vol. I
13. Spînu M., Introducere în asistența socială a familiei și protecția copilului. Chișinău,1998